

Orðið “eigur” í føroyskari felagsverklóg¹

Snorri Fjallsbak²

Tað er stórur munur á einari kanin og einari kanón. Tí er tað sera umráðandi, at vit gera okkum ómak, tá ið vit skriva orðini, og at vit stava tey rætt. Harumframt er tað sera umráðandi, at vit nýta tey til givna høvið røttu orðini. Kári á Rógvi skrivur: “*Tá ið vit nýta málið at smíða lóg, mugu vit bæði hugsa um ásetingar og orðingar.*”³ Eisini tá ið vit gera avtalur, skriva sáttmálar ella semjur, brúka vit orð, ásetingar og orðingar, og tá er tað minst líka týðandi, at vit hugsa okkum væl um.

Orðingar í sáttmálum

Á føroyska arbeiðsmarknaðinum hava vit um leið hundrað ymskar sáttmálar. Sáttmálar millum tveir partar ella fleiri, arbeiðsgevarasíðu og løntakarasíðu. Her eru nogv orð, nógvar ásetingar og nógvar orðingar. Okkurt er finpussað gjøgnum áratíggjur, okkurt er skrivað í bráðskundi. Nakað er skrivað av fólki, sum meir ella minni kunnu kallast amatørar. Undir samráðingum, gjarna tá ið lýsir fyri degi, og fólk eru troytt, tá ið semjan er næstan í hond, kemur fyri, at partarnir skriva nakað, sum er ógreitt. Út frá tí hugsan, at vit vita væl, at hetta er ógreitt, men vit finna onga semju um hetta júst nú, so lat okkum bara skriva tað ógreitt, so taka vit trupulleikan aftaná. Onkrar orðingar eru komnar inn frá triðja manni, nevnliga semingsmanni. Tá er ein vanligur máti, at semingsmaðurin gongur millum partarnar, sum eru ikki í sama rúmi. Uppskot til orðingar, sum semingsmaðurin kemur við, verða tá viðgjørd við hvønn partin sær. Tá er vandi fyri, at partarnir ikki skilja orðingarnar á sama hátt, og partarnir vita heldur ikki av hvørjum øðrum. Meg minnst einaferð, at semingsmaðurin seint á nátt kom inn til okkara (Fíggjarmálaráðið) við uppskoti til eina orðing. Vit lósu og søgdu sum í ein munn “Hetta gevur púrt onga meining, so hetta gódtaka vit.” Men vit vistu sjálvandi einki um, hvørja meining felagið, sum var í einum øðrum rúmi, sá í hesari orðingini.

Aftrat hesum hava vit í Føroyum enn eitt at dragast við, og tað er, at nógvir sáttmálatekstir (og lógartekstir) eru meir ella minni beinleiðis umsettir úr donskum, og tað kann verða gjørt við meiri ella minni hepnari hond. Soleiðis sníkja seg danskar orðingar inn í føroyskt, til dømis nógvir passivformar. Dømi um tað síggja vit í mongum viðtøkum, har ein grein ljóðar nakað soleiðis: 1) Val av formanni, 2) Val av 4 limum í stýrið. Spyrst tú ein av limunum, hvat tey gera fyrst, svara tey, at fyrst velja tey formann, ella at fyrst fara tey at velja formann.

1 Felagsverklóg, t.e. kollektivur arbeiðsrættur

2 Stjóri á lønardeildini.

3 Úr greinini “Um Ásetingar og Orðingar”, Føroyskt lógarrit 1.3

Tey svara ikki, at fyrst fara tey undir val av formanni. Týðilig ávirkan er soleiðis úr donskum, tá ið tekstir verða skrivaðir, og at umseta úr donskum setning fyrri setning og orð fyrri orð, er ikki lætt, og tað er ikki rætt.

Ósemjur um orðingar

Tað kemur nú fyrri, at partar, sum hava gjørt sáttmála, avtala, semju ella hvat tey nú kalla tað, eru ikki samdir um, hvat ein orðing merkir, og tá skal orðingin tulkast. Partarnir hava hvør sína meining, og vit siga tá, at talan er um eina tulkingsósemju.

Í flestu sáttmálunum eru ásetingar um, hvussu tulkingsósemjur skulu handfarast. Trý dømi:

Í sáttmálanum frá 27.9.2012 fyrri pedagogar millum Føroya Pedagogfelag øðrumegin og Fíggjarmálaráðið og Kommunala Arbeidsgevarafelagið hinumegin⁴:

§ 28. Gerðarrættur

Ivaspurningar um tulkning av sáttmálanum skulu partarnir viðgera í gerðarrættinum, sum hevur tríggar limir, harav hvør parturin velur sín lim, sum í felag velja sín ástøðumann. Fæst ikki semja um ástøðumann, verður hann útnevndur av sorinskrivaranum⁵.

Í lønarsáttmálanum frá 1.5.2012 millum Føroya Arbeidarafelag og Føroya Arbeidsgevarafelag⁶:

Ósemja og gerðarrættur § 21

a. Verður ósemja um arbeiði, sum ikki er tilskilað í sáttmálanum, skulu feløgini beinan vegin upptaka samráðingar um arbeiðs- og lønarviðurskipti hesum viðvíkjandi áðrenn farið verður til gerðarrætt.

b. Allar trætur um rættu fatan av sáttmálanum verða avgjördar av einum gerðarrætti. Føroya Arbeidarafelag velur 2 limir, Føroya Arbeidsgevarafelag velur 2 limir og hesir 4 velja ástøðumann. Semjast teir ikki um hann, setur rætturin hann.

c. Um gjørligt skal avgerðin fyriliggja seinast 3 mánaðir aftaná, at gerðarrætturin er settur.

Í sáttmálanum frá 1.10.2012 millum Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið⁷:

4 <http://www.lnd.fo/Index.asp?pID=FEED702B-5FD5-4F3E-850A-DBE8F55634A8>, sáttmálin er uppsagdur til at fara úr gildi tann 1.10.2013, men allir partar bera seg at sum var hann framvegis í gildi.

5 Legg til merkis “útnevndur av sorinskrivaranum” í staðin fyrri “*velur sorinskrivarin hann*”.

6 http://www.industry.fo/Default.aspx?ID=3707#L_nars_ttm_li, sáttmálin er í gildi til ið hvussu er 1.5.2014.

7 <http://www.lnd.fo/Index.asp?pID=84DB810C-23F7-4E8C-BC02-C37BB483819B>, sáttmálin

§ 1 Sáttmálaeki og samráðingarrættur

Stk. 5. Ivaspurningar um at tulka sáttmálan verða at leggja fyri Fasta Gerðarrættin.

Her eru eitt sindur ymiskar orðingar, men tað eru vanliga tveir móguleikar: Antin verður tulkingarósemjan lögð fyri ein til endamálið settan gerðarrætt (ad hoc gerðarrætt), ella verður tulkingarósemjan lögð fyri Fasta Gerðarrætt.

Í nøkrum sáttmálum er beinleiðis ásett, at partarnir fyrst skulu royna at finna semju um tulkingina.

Skuldi tað hent, at ongar ásetingar eru um gerðarrætt, og kunnu partarnir ikki semjast um at leggja trætuna fyri Fasta Gerðarrætt, ja so er at fara í Føroya rætt, eins og borgarar landsins, tá ið teir trætast um okkurt (týðandi).

Meðan bíðað verður eftir tulkingini, verður tað sum arbeiðsgevarin sigur. Vit siga, at arbeiðsgevarin hevur tulkingarfyrimumin. Tað varð staðfest í máli millum Fíggjarmálaráðið og Havnar Arbeiðsmannafelag í fútarættinum tann 26.11.2001 (træta um stríðsstig). Dómarin skrivar millum annað: *“Det følger imidlertid af arbejdsgiverens fortolkningsfortrin, der også må anses for at finde anvendelse på Færøerne, at arbejdsgiverens fortolkning af overenskomsten foreløbig må lægges til grund.”*

Fasti Gerðarrættur, fyrsta málið

Tann 1. apríl í 2006 varð settur á stovn Fasti Gerðarrættur við avtalu millum partarnar á arbeiðsmarknaðinum. Við lögtingslóg nr. 21 frá 11. apríl 2006 fær landsstýrismaðurin heimild at stuðla rakstrinum, eins og tað verður ásett, at úrskurðir hjá Fasta Gerðarrætti kunnu útinnast sum úrskurðir hjá dómstólunum. Nú í 2013 eru flest allir aktørar á føroyska arbeiðsmarknaðinum við í sáttmálanum um Fasta Gerðarrætt.

Tað fyrsta málið í Fasta Gerðarrætti (FG-mál nr. 1 í 2006) snúi seg um eina kvinnu, sum var sett eftir sáttmálanum millum Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið. Arbeiðsgevarin var so ónøgdur við okkurt, sum kvinnan hevði gjørt, at hann gav henni skrivliga ávaring. Starvsmannafelagið kravdi, at Fíggjarmálaráðið skuldi viðurkenna, at munnlig ávaring altíð skal gevast, áðrenn skrivlig ávaring kann verða givin. Kravið var grundað á orðingina: *“Um so er, at starvsfólk eftir leiðslunnar meting ikki røkir tænaustuskyldur sínar, eigur starvsfólkið í fyrstu syftu at fáa eina munnliga ávaring”*. Tá var orðingin at finna í einum protokollati til § 6, seinni varð orðingin sett í § 6.

Henda orðing varð nú lögð Fasta Gerðarrætti til tulkingar, og serligan áhuga hevur orðið **“eigur”**. Hvat merkir tað?

er í gildi til ið hvussu er tann 1. oktober í 2015.

Í stuttum kann sigast, at úrskurðurin var: „**Eigur** merkir **skal**, men tó ikki altíð“.

Um tað at tulka

Tá ið vit skulu undir at tulka eina orðing, kunnu vit hyggja í bøkur og greinar um evnið, til dømis Kristiansen⁸, Jacobsen⁹, Rógvi¹⁰ og Waage¹¹.

Hesir høvundar siga nakað soleiðis: Tá ið ein orðing skal tulkast, er fyrst at fara eftir sjálvum orðaljóðinum, men ongantíð einsamøllum. Orðingin skal tulkast í tí høpi, hon er í. Hugsað skal verða um: Hvat merkir orðingin vanligi? Hvat var ætlanin? Hvat hava partarnir ætla? Hevur annar parturin týðiliga gjørt hin partin varan við sína tulkning, longu tá orðingin varð gjørd? Kann parturin prógva tað? Kann hann ikki tað, átti hin kortini at vitað tað? Eru dómar, sum kunnu stuðla uppundir ávísa tulkning? Er siðvenja á økinum? Er siðvenja á øðrum sambæriligum øki? Er lóggáva, sum kann stuðla uppundir ávísa tulkning? Tulkning má ikki føra til absurditet. Tulkning má ikki føra til órímilgheit. Tulkning má ikki føra til nakað, sum hvørgin parturin ætlaði. Ein og hvør orðing má hava okkurt innihald. Tann, sum hevur gjørt og skrivað orðingina, hevur havt allar møguleikar at gera hana greiða, og tí er tað hann (koncipisturin), sum kemur at líða undir, at orðingin er ógreið. Ivin kemur hinum partinum til góða.

At ein og hvør orðing má hava okkurt innihald, kom fram í einum máli millum Kvindeligt Arbejderforbund og Servicebranchens Arbejdsgiverforening. Málið varð koyrt í ad. hoc. gerðarrætt, og har verður sagt: “*Selv om formuleringen ... “kan der indrømmes”- kunne tyde på, at en arbejdsgiver har ret til at nægte frihed med løn under barns første sygedag ... vil det ikke have nogen mening at fortolke bestemmelsen på denne måde, da arbejdsgiveren under alle omstændigheder ville have ret til at yde frihed ...* “.12

At tulka orðið eigur

Tá ið tað nú skal snúgva seg um at tulka orðið “eigur”, er tað ikki í tí týðninginum, orðið hevur í setninginum “Hanus *eigur* bátin”, men í týðninginum í setninginum “ikki *eigur* at smíða nøgluna fyrr enn bátin”.

Kann tað vera ein hjálp at finna, um orðið kemur fyri ádrastaðni?

Leita vit í somu sáttmálum sum omanfyri, kemur orðið fyri 13 ferðir í tí týðninginum.

8 Jens Kristiansen, Den kollektive arbejdsret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, s. 269 ff

9 Per Jacobsen, Kollektiv arbejdsret, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1994, s. 55 ff

10 Kári á Rógvi, Felagsverklóg, Fróðskaparsetur Føroya 2013, síða 49 ff

11 Niels Waage, Fortolkningsprincipper, notur frá fyrilestri á Fróðskaparsetri Føroya í 2010

12 Kristiansen s. 273

Eigur í pedagogsáttmálanum:

§ 14 stk. 3. Umsóknarfreistin **eigur** ikki at vera minni enn 14 dagar.

§ 18 Starvsfólk, ið er við barn, **eigur** at siga leiðsluni frá ...

Eigur í arbeiðarasáttmálanum:

§ 30 Á øllum støðugum arbeiðsplássum, har fleiri fólk eru í arbeiði, **eigur** so vítt gjørligt at vera rúm til etingar og klæðir. Hesi rúm **eiga** at vera upphitaði.

Eigur í starvsmannafelagssáttmálanum:

§ 3 stk. 4. ... Henda fráboðan **eigur** at verða gjørd í seinasta lagi 14 dagar eftir valið.

§ 6 stk. 5. Verður starvsfólk sagt at fara úr starvi, og er orsøkin eftir felagsins metan ógrundað, tá **eiga** Fíggjarmálaráðið og Starvsmannafelagið at taka ...

og 7 ferðir aftrat.

Vit endurgeva nøkur brot av tí, sum Fasti Gerðarrættur segði í grundgevingunum: „Ein samdur Gerðarrættur heldur tí, at protokollatið til §6 í sáttmálanum má sigast at vera eitt bindandi skjal og sostatt í roynd og veru partur av sáttmálanum heldur enn bert ein ætlan um, hvat partarnir hava í hyggju at gera.“

„Gerðarrætturin heldur, at tá ið ræður um at tulka ávísa orðing í sáttmála ella protokollati, er mest týðandi, hvussu orð og setningar verða brúkt í viðkomandi høpi, men neyðugt er eisini at hyggja at, hvussu orðið vanliga verður skilt málsliga“.

„ ... og eingin orðing í sáttmálanum kann ætlast at vera uttan innihald ella so leys, at hon ikki onkurs vegna bindur partarnar ella ræður fyri onkrum viðurskiptum partanna millum“.

„Sambært Móðurmálsorðabókini er tað týðningurin av orðinum „eiga“, ið liggur næst hesin: „hava rætt til, lutast, hava afturfyri“ og „mega, skula“. Um orðið „mega“ hevur orðabókin hendan høvuðstýðning: „vera noyddur til, noyðast, skula, eiga“. Orðið „skula“ hevur sambært orðabókini hesar høvuðstýðningar: „hava í sinni at gera, ætla staðiliga, vilja“ og „vera noyddur at, mega, eiga (at gera)“.

Í sjálvum úrskurðinum verður sagt:

„Protokollatið til § 6 í sáttmálanum millum Starvsmannafelagið og Fíggjarmálaráðið, dagfestur 20. oktober 2005, hevur sama gildi partanna millum, sum stóð tað í sjálvari sáttmálagreinini. At ávaring eigur at verða givin merkir, at ávaring skal verða givin. Hóast munnlig ávaring í flestu førum skal verða givin, áðrenn skrivlig ávaring kann verða givin sama starvsfólki, er hetta tó ikki neyðugt í øllum førum. Tað er ikki prógvað, at nøkur rættarvenja finst um ávaring sambært protokollatinum til § 6 í sáttmálanum“.

Vit síggja, hvussu rætturin hevur verið gjøgnum spurningarnar: Hvat er málsligi týðningurin? Hvat er týðningurin í hesum høpi? Hvat hevur verið ætlanin? Er nøkur siðvenja?

Herumframt fáa vit at vita nakað, sum ikki varð spurt um. Gerðarrætturin leggur aftrat, at eitt protokollat er at meta sum partur av sáttmálanum, og tað bindur partarnar.¹³

Rætturin hevur ikki viðgjørt spurningin, um tað hevur týðning, hvar protokollatið er: Um tað er inni í sjálvum sáttmálanum, hongur uppií aftast, ella liggur sum sjálvstøðugt skjal, sum leitast skal eftir. Tá kann verða spurt: Eitt protokollat, sum øll hava gloymt, er tað galdandi?

Tey, sum gera sáttmálar, eiga at leggja sær í geyma hesi orðini hjá Fasta Gerðarrætti: „ ... *eingin orðing í sáttmálanum kann ætlast at vera uttan innihald ...*“.

Hugleiðingar

Í hesum konkreta førinum er orðið **eigur** tulkað sum **skal**. Tað er tí sannlíkt, at aðrastaðni í sáttmálum, har orðið **eigur** kemur fyri, kann verða skrivað **skal** í staðin.

Vit hyggja í starvsmannafelagssáttmálan:

§ 8 stk. 1. Starvskvinna, ið er við barn, **eigur** at siga leiðsluni frá, 3 mánaðir áðrenn hon væntar sær at eiga. Ger hon ikki tað, hevur stovnurin rætt til at siga henni upp frá tí degi, hon gerst óarbeiðsfør.

Í pedagogsáttmálan:

18. Barnsferð. Starvsfólk, ið er við barn, **eigur** at siga leiðsluni frá í seinasta lagi 3 mánaðir, áðrenn hon væntar seg at eiga.

Í tí seinna sáttmálanum er ikki eitt orð um uppsøgn. Í tí fyrra sáttmálanum kundi tað sama staðið **skal**, tí sigur starvskvinnan ikki frá, fær tað álvarsligar fylgjur. Hon **skal** siga frá, annars verður hon uppsøgd.

Í pedagogsáttmálanum er nett sama orðing, men enki stendur um fylgjur. Tað kundi so bent á, at eigur í tí førinum ikki merkir skal, men okkurt annað.

Frammanfyri er nevnt, at hugt kann verða at, um lóggáva kann stuðla uppundir ávísa tulkning. Upplagt er í hesum føri at hyggja í lóg um barsilsskipan frá 2001. Har stendur um fráboðan:

§ 3. Kvinnuligur løntakari, sum nýtir rættin til barsilsfarloyvi eftir § 1, stk. 1, stk. 2, 1. pkt. og stk. 3, **skal** innan 8 vikur eftir barnsburð **boða** arbeiðsgevara sínum frá, nær hon byrjar at arbeiða aftur.

Stk. 2. Maður, sum er løntakari, og sum nýtir rætt sín til barsilsfarloyvi eftir § 1, stk. 2, 2. pkt. og stk.3, **skal** í seinasta lagi 4 vikur frammanundan **boða**

13 Hetta var ein orsök til, at við næstu samráðing varð orðingin sett í sjálvan sáttmálan.

arbeiðsgevara sínum frá, nær hann roknar við, hann er burtur frá arbeiði. Maður, sum er løntakari, og sum nýtir rætt sín til barsilsfarloyvi eftir § 1, stk. 5, **skal** innan 8 vikur eftir, at farloyvi er byrjað, **boða** arbeiðsgevara sínum frá, nær hann byrjar at arbeiða aftur.

Stk. 3. Tey, sum fáa barn við ættleiðing, skulu við fráboðan til arbeiðsgevaran halda somu freistir.

Stk. 4. Landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um skyldur løntakaranna mótvegis arbeiðsgevaranum at geva fráboðanir í sambandi við barsilsfarloyvi eftir § 1.

Her stendur, at kvinnan skal boða frá, nær hon byrjar at arbeiða aftur, meðan maðurin skal boða frá, bæði nær hann roknar við at vera burtur frá arbeiði, og nær hann roknar við at byrja aftur. Ikki eitt orð um at kvinnan skal boða frá, at hon væntar sær at eiga, og eingin freist. Í stk. 4 stendur tó, at landsstýrismaðurin ásetur nærri reglur um fráboðan. Tað er ikki gjørt, og ivasamt er eisini, um kunngerð frá einum landsstýrismanni kann brúkast sum tulkningarískoyti til sáttmála, sum landsstýrismaðurin ikki hevur nakað við at gera. Tað er eisini ein spurningur, um landsstýrismaðurin kann herða krøvini til fráboðan út um tað, sum stendur í lógini.

Lógin - lísín einsamøll - kann tí hugsast at geva ta ábending, at eigur í samband við barsil í sáttmálanum ongan týðning hevur. Hon sigur bara frá, um hon hevur hug.

Vit hava eisini aðra lóg at hyggja í, starvsmannalógin frá 1958:

§ 6. Stk. 1. At starvsmaður giftir seg, gevur ikki arbeiðsgevara rætt til at siga honum upp, uttan at halda seg eftir tí uppsagnarfrest, sum starvsmaður eigur.

Stk. 2. Kvinnuligur starvsmaður, sum er upp á vegin, hevur **skyldu at siga** arbeiðsgevaranum frá seinast 3 mánaðir, innan hon væntar sær at eiga. Ger hon ikki tað, hevur arbeiðsgevari rætt til at slíta tænastrá frá tí degi, umstøðurnar hava óarbeiðsføri við sær. Um so er, at sagt verður frá, kann arbeiðsgevari siga upp starvsmanni við teirri frest, sum henni tilkemur.

Sáttmálaásetingin við orðingini “ eigur at siga ” er helst sprottin úr hesum lógartekstinum, har starvskvinnan “ hevur skyldu at siga frá ”. Tað stuðlar uppundir, at eigur í hesum føri merkir skal.

At tað í barsilsskipanarlógini einki stendur um fráboðanarskyldu hjá mammuni, kann hava tvinnanda orsökir. Tað hevur ikki verið hildið neyðugt at siga nakað um fráboðanarskyldu, tí hon er longu í sáttmálanum og í starvsmannalógini. Men her er trupulleikin, at summir sáttmálar hava ongar ásetingar um barsil (í 2001), og ikki øll koma undir starvsmannalógina. Hin orsøkin kann vera, at tað verður mett at vera ein arbeiðsrættarlig grundregla, sjálvandi at siga frá. At

fráboðanarskyldan hjá pápum verður útgreinað, og at lógin ásetur, at mamman skal siga frá, nær hon byrjar aftur, kann koma av at ongin siðvenja og ongar grundreglur vóru um tað frammanundan. Her skal ikki verða gjørt meiri við tann spurningin.

Úrslitið av hesum má vera, at ásetingin “**eigur** at siga frá” í øllum førum merkir “**skal** siga frá”, tá ið talan er um barnferð.

Spurningurin, sum reisir seg, er, hvørjar kunnu fylgjurnar vera, tá ið barnakonan ikki sigur frá. Hon, sum er sett eftir starvsmannafelagssáttmálanum, kann verða uppsøgd! Hvussu við henni, sum er sett eftir pedagogsáttmálanum? Tað er valla hugsandi, at rætturin góðtekur uppsøgn grundað á, at barnakona ikki sigur frá. Tað kann tó verða mett at vera illoyalur atburður, og kann hava við sær áttalu ella ávaring.

Annars er tað soleiðis, at í starvsmannalógini koma orðini “eigur” og “eiga” fyri, men bara í týðninginum sum í “Hanus eigur bátin” og “hon væntar sær at eiga”. Í barsilsskipanarlógini koma hesi orðini als ikki fyri. Hetta bendir á, at lógarmiðir brúka ikki tey orðini, tí tey eru ikki greið. Sum Kári á Rógvi skrivar til síðst í greinini nevnd omanfyri, skulu orðini vera góð og greið, tá ið lógir verða smíðaðar, og tey, sum gera sáttmálar, kundu umhuga at lagt seg eftir tí.

At hesi orðini hava sníkt seg inn í serliga almennu sáttmálarnar, er helst av misskiltari trongd til at skriva ikki so harðligt. “Vit meina í grundini skal, men lat okkum orða tað eitt sindur mildari, vit skriva **eigur** í staðin”. Tá ið ásetingin í starvsmannalógini er flutt í sáttmálan, er hendan kosmetiska bleytgerðingin farin fram: “Hevur skyldu at boða frá” er vorðið til “eigur at siga frá”. Tá ið feløgini krevja okkurt, so heldur arbeiðsgevarasiðan, at tað er ikki so pent bara at siga nei, so heldur bjóða okkurt annað. Í omanfyri nevnda gerðarrættardómi lesa vit: “*Fyrsta svar Landsstýrisins undir samráðingunum var, at hetta skuldi ikki í sáttmálan, men eitt protokollat kundi møguliga góðkennast,...*”.

Tey, sum gera sáttmálar, **skulu** tí leggja seg eftir at brúka góð og greið orð, og ikki **eigur**, tá ið tey meina **skal**.

At enda ein viðmerking til eitt orð úr einum landi fyri sunnan. Dansk arbeiðsrætturin segði tann 28. mars í 2007 dóm í einum máli, sum snúi seg um arbeiðsgevarar, sum vóru limir í Danmarks Frisørmesterforening.¹⁴ Har stendur á síðu 21 í dóminum:

“Når forhandlingerne er decentrale har man brug for at udarbejde køreplaner, hvilket aftalen er udtryk for. Der er ikke fastsat nogen pligt til forudgående drøftelse inden fremsendelse af konfliktvarsel, idet der efter ordlyden alene ikke “bør” fremsendes konfliktvarsel uden en forudgående drøftelse. Der er ikke behov for parternes fortolkning af forståelsen, når ordlyden er klar”.

Avtalað er: “... der bør ikke fremsendes konfliktvarsel uden forudgående drøftelse”, men dómárin skrivar: “Der er ikke fastsat nogen pligt til forudgående drøftelse.”

14 A2007.135

Tað merkir, at í tí fòrinum merkti “**bør**” ikki “**skal**”. Var so orðingin uttan innihald? Ella er munur á týdninginum av “bør” einsamallum og í samansetingini “bør ikke”. Tað tykist, at Arbeiðsrætturin heldur, at “**bør ikke**” merkir ikki “**skal ikke**”.

Ein ósvaraður spurningur er tí:

Tá ið nú **eigur** merkir **skal**, merkir “**eigur ikki**” tað sama sum “**skal ikki**”?